

KES Publikimet

PËRCEPTIMET

QËNDRIMET E QYTETARËVE

INICIATIVA KOSOVARE PËR STABILITET
KOSOVAR STABILITY INITIATIVE

Raporti 3
2015

PËRMBAJTJA

HISTORIKU & METODOLOGJIA – fq.1

_Projekti – fq.1

_Objektivat – fq.1

_Mostra e anketimit dhe metodologjia – fq.2

GJETJET – fq.4

_Përceptimi mbi gjendjen socio-ekonomike në Kosovë – fq.4

_Dallimet sociale dhe parazitë e të ardhurave - fq.5

_Shteti dhe shoqëria – fq.6

KONKLuzionET & REKOMANDIMET – fq.16

_Konkluzionet kryesore – fq.16

_Rekomandimet kryesore – fq.17

Ky raport është përgatitur në bashkëpunim me stafin e MPMS-së dhe përmbajtja e saj pasqyron kontributet e përbashkëta të kontraktorit dhe homologëve e të saj të ministrisë. Pikëpamjet e shprehura në këtë raport nuk pasqyrojnë domosdoshmërisht pikëpamjet e projektit për mbështetje të Partnerëve Social të menaxhuar nga Zyra e Bashkimit Evropian në Kosovë dhe e implementuar nga Iniciativa Kosovare për Stabilitet (IKS), sipas kërkesës të së cilës ky hulumtim është kryer.

HISTORIKU & METODOLOGJIA

Projekti

Ky raport është pjesë e aktiviteteve të cilat janë planifikuar për implementimin e projektit “Përkrahje Partnerëve Social” (PPS) i financuar nga Zyra e BE-së në Kosovë. Projekti kontribuon në, zhvillimin e aftësive dhe njohurive të partnerëve social, hartimin e legjislacionit-hulumtimeve ligjore dhe analizave, forcimin e kapaciteteve administrative dhe menaxhuese të partnerëve social, forcimin e kapaciteteve të partnerëve social në avokim, lobim dhe negociata si dhe në lehtësimin e reformave organizative të partnerëve social.

Raporti është një përkrahje e drejtpërdrejtë në punën e Këshillit Ekonomik dhe Social (KES), i cili me ligj është përgjegjës për lehtësimin e dialogut trepalësh social në vend. Ky raport, që është kontribut i projektit PPS, ofron informacione të mbledhura në terren të cilat janë diskutuar në KES. Mbështetje aktive i është dhënë Sekretariatit të KES-it, e cila e kombinuar me digjitalizimin e materialeve të KES-së, ka për qëllim përmirësimin e menaxhimit të procesit në kuadër të këtij organi.

Projekti është në harmoni me proceset duke marrë parasysh të gjitha ngjarjet e mëdha dhe programet që po ndodhin gjatë periudhës së zbatimit. Qasja e harmonizimit të të gjitha aktiviteteve të projektit, në proceset e vazhdueshme të akterëve shihet si më e përshtatshme për marrjen e rezultateve më cilësore. Disa nga aktivitetet e projektit janë të varura nga proceset dhe bashkëpunimet e akterëve e të cilat nuk mund të zbatohen pa pjesëmarrjen e tyre.

Objektivat

Qëllimi i kësaj ankete me popullsinë e përgjithshme vlerësohet si në vijim:

- Niveli i ndërgjegjësimit publik dhe njohurive mbi politikave sociale;
- Niveli i opinionit publik, qëndrimin ndaj sistemeve të mirëqenies dhe nivelin e mbrojtjes së dëshiruar nga ana e qytetarëve;
- Qëndrim publik ndaj emigrimit të paligjshëm;
- Pritjet dhe qëndrimet e publikut të gjerë drejt politikave sociale dhe të punësimit;
- Shprehjet individuale të kursimeve dhe qëndrimet e publikut të gjerë.

Gjetjet e në këtë hulumtim janë reagime të qytetarëve dhe janë të besueshme për t'u përdorur për vendimmarrje. Këto gjetje, përdoren nga anëtarët e Këshillit Ekonomik Social dhe Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale.

Për këtë arsye, audienca e këtij raporti, janë: përfaqësuesit e institucioneve, organizatat donatore ndërkombëtare, Kuvendi i Kosovës, partitë politike, Organizatat e Shoqërisë Civile, mediat, si dhe publiku i gjerë.

Duke pasur parasysh mungesën e literaturës dhe hulumtimeve lidhur me temat e këtij raporti, informacionet e paraqitura këtu mund të përdoren edhe nga studentët dhe akademikët në punën e tyre.

Qasja dhe metodologjia

Qasja në këtë temë është bërë përmes intervistave të strukturuar, ballë-për-ballë me një mostër prej 1,100 të të anketuarve në tërë Kosovën, e cila është shpërndarë me metodën proporcionale e që pasqyron të dhënat nga regjistrimi i fundit i popullsisë. Mostra prej 1,100 e të anketuarve, është caktuar në 100 vendbanime/fshatra në tërë Kosovën, të cilat janë përzgjedhur nga regjistri i vendvotimeve në Kosovë. Përzgjedhja është bërë në mënyrë të rastësishme. Është përzgjedhur çdo e njëzeta qendër e votimit/ vendbanimit në listë si dhe duke përdorur metodën në çdo të tretën shtëpi

Mostra e anketimit dhe metodologjia

Iniciativa Kosovare për Stabilitet (IKS), ka dhënë instrumentin pyetësor ndërsa, AnketaCo, ka përkthyer dhe testuar, instrumentin/pyetësorin para formës përfundimtare. Pasi që pyetësi i testuar u finalizua, ai më pas është konsideruar si instrument hulumtues i miratuar për kryerjen e studimit.

Metodologjia e propozuar ka prodhuar një mostër që është besnike ndaj realitetit në terren, pasi që përzgjedhja e të intervistuarve dhe vendbanimeve është

bërë në mënyrë të rastësishme. Si rezultat i kësaj, mostra është normalizuar vetë dhe ka karakteristikat e mëposhtme.

Sa i përket karakteristikave demografike të të anketuarve, në bazë të statistikave zyrtare të regjistrimit, 66 për qind e të anketuarve kanë deklaruar se janë të martuar ndërsa 29 për qind e tyre kanë deklaruar se janë beqarë. Statuset tjera sociale janë me përqindje më të ulëta. Në aspektin e madhësisë së familjeve, grupi më i madh në mostër deklaruan se kanë 3 deri në 5 anëtarë (47.9 të anketuarve), pasuara me ato familje që kanë nga 6 deri në 10 anëtarë (42.9 për qind). Kurse, familjet më të vogla (1-2 anëtarë) dhe ato më të mëdha (mbi 11 anëtarë) janë të përfaqësuara me përqindje më të vogla (4.6 për qind dhe 4.8 për qind). Në pyetjen në lidhje me numrin e anëtarëve të punësuar në familje, shumica e të anketuarve kanë raportuar 1-2 anëtar të punësuar.

Gjendjes sociale dhe ekonomike e të anketuarve në mostër, është një reflektim i situatës që konsiderohet se mbizotëron në këtë terren. Në këtë drejtim, 17.7 për qind e të anketuarve kanë të ardhura të përbashkëta familjare prej më pak se 100 euro në muaj. 30.6 për qind e të anketuarve

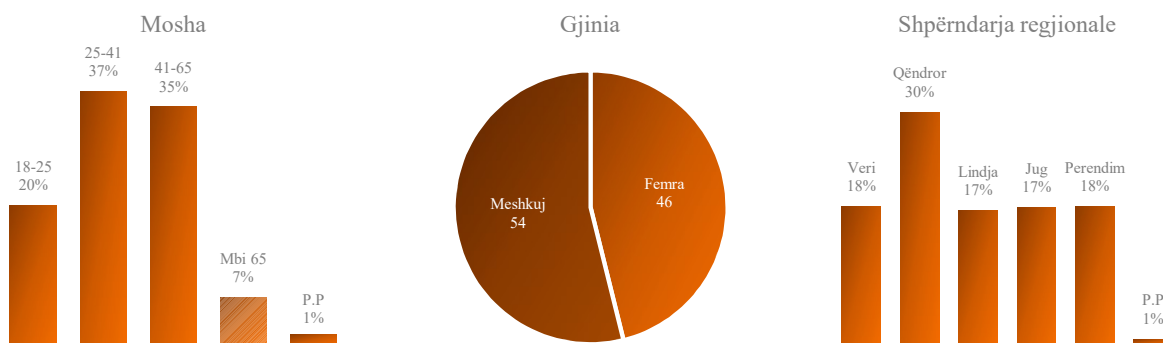

Figura 1. Karakteristikat e mostrës

kanë deklaruar se të ardhurat mujore familjare të tyre janë 100 deri në 300 euro në muaj, ndërsa 28 për qind kanë deklaruar se kanë të ardhura prej 301 deri në 500 euro në muaj. 12.4 për qind e të anketuarve kanë të ardhura mes 501 dhe 800 euro në muaj. Vetëm 5.5 për qind e të anketuarve kanë deklaruar se kanë të ardhura mujore mes 801 dhe 1000 euro në muaj dhe vetëm 3.1 për qind e të anketuarve kanë deklaruar se kanë të ardhura familjare prej mbi 1000 euro në muaj.

Situata e kushteve të jetesës në këtë mostër tregon se pjesa më e madhe e të anketuarve jetojnë në shtëpi të cilat janë pronë e tyre

(64.3 për qind), e ndjekur nga 21.7 për qind e të anketuarve të cilët jetojnë në shtëpi të prindërve. 8.8 për qind e të anketuarve në mostër jetojnë në banesa, ndërsa 4.5 për qind e tyre jetojnë në apartamente/shtëpi me qëra.

Lidhur me nivelin e arsimit, grupi më i madh në mostër janë ata me arsim të mesëm (50 për qind), pasuar nga ata me arsim fillor (23.7 për qind), ndjekur nga ata me shkollë fillore (23.7 për qind), dhe të diplomuarit në nivelin bachelor (17.1 për qind).

Figura 2 jep një pasqyrë të të ardhurave të anketuarve, kushtet e jetesës dhe arsimit në detaje.

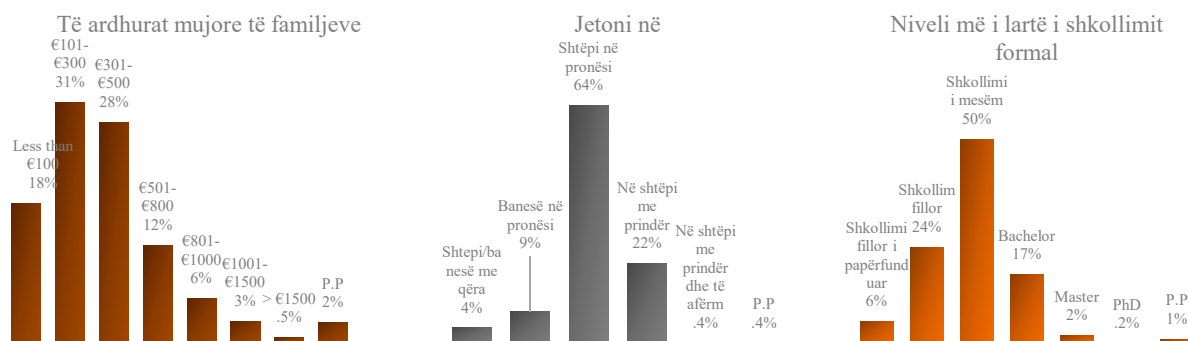

Figura 2. Të ardhurat, edukimi dhe kushtet e banimit

GJETJET

Përceptimi mbi gjendjen socio-ekonomike në Kosovë

Situata e punësimit, është njëra nga karakteristikat më të rëndësishme për perceptimin e situatës socio-ekonomike në vend. Lidhur me këtë pothuajse 54 për qind e të anketuarve thonë se për çdo 100 njerëz në Kosovë papunësia është mbi 50. 12.4 për qind deklarojnë se 45-49 njerëz janë të papunë në çdo 100 kosovarë. Ndërsa, 10 për qind e të anketuarve deklarojnë se në çdo 100 persona 40-44 janë të papunë në Kosovë. Kjo përbërje e përgjigjeve tregon se qytetarët besojnë se papunësia është shumë më e lartë se sa është raportuar zyrtarisht.

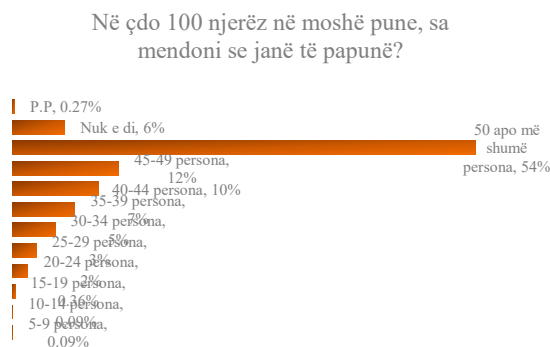

Figura 3. Parashikimet mbi papunësinë

Mbi 75 për qind e të anketuarve në mostër gjithashtu besojnë se të papunët në mënyrë aktive kërkojnë punë. Për këtë qellim, më shumë se 40 persona në 100 persona të papunë në mënyrë aktive kërkojnë punë. Ndërsa, 12.7 për qind e tyre deklaruan se 35-39 persona në 100 persona të papunë kërkojnë punë në mënyrë aktive. Përceptimet e qytetarëve për këtë çështje tregojnë se qytetarët kanë një përceptim tepër të zymtë lidhur me tregun e punës që i tejkalon të dhënat zyrtare mbi papunësinë

dhe përqindjen e qytetarëve të cilën në mënyrë aktive kërkojnë punë në numrin e përgjithshëm.

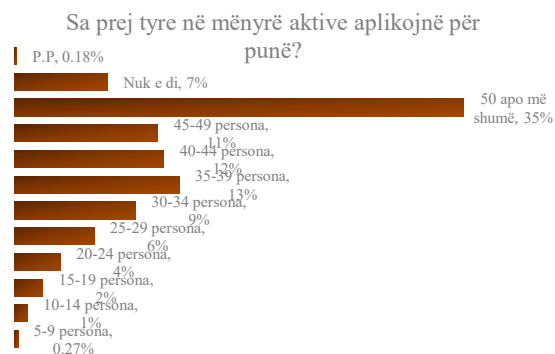

Figura 4. Sa prej tyre në mënyrë aktive aplikojnë për punë

Një aspekt tjetër që qytetarët janë pyetur i referohet aftësisë së kosovarëve për të përmbushur nevojat e tyre elementare. Kjo çështje kërkon nga të anketuarit të deklarohen se sa nga 100 persona në Kosovë të cilët janë të punësuar, nuk kanë të ardhura të mjaftueshme për të përmbushur nevojat elementare.

38.2 për qind e të intervistuarve deklaruan se më shumë se 50 persona të punësuar në çdo 100 persona nuk kanë të ardhura të mjaftueshme për të mbuluar nevojat e tyre elementare. 8 për qind e të anketuarve besojnë se ky numër është në mes 35 – 39 persona, 40 – 45 persona dhe 46 – 50 persona. Tutje, 65 për qind e të anketuarve besojnë se mbi 35 për qind e të punësuarve nuk mund të gjenerojnë të ardhura të mjaftueshme për të mbuluar nevojat e tyre elementare. Krahasuar me të dhënat zyrtare në Kosovë, ky përceptim duket edhe më i zymtë. Vlerësimet zyrtare mbi gjendjen e varfërisë në vend tregojnë se rreth 30 për qind e popullatës së përgjithshme në Kosovë, jetojnë nën kufirin e varfërisë.

Një përqindje shumë e vogël e të anketuarve deklaruan se varfëria është në nivel të ulët. 2.3 për qind e të anketuarve mendojnë se 10 deri në 14 persona në 100 persona nuk mund të përballen me koston e jetesës. Një tjetër përqindje prej 5.5 për qind konsideron se janë 15 deri në 20 persona nga 100 persona që nuk mund të përballen me koston e jetesës. Shpërndarja e përgjigjeve të tyre korrespondon me të dhënat në figurën 5 më poshtë.

Figura 5. Numri i personave të cilët nuk kanë të ardhura të mjaftueshme për të mbuluar nevojat mujore në çdo 100 njerëz

Një aspekt tjetër i këtij sondazhi gjithashtu, i referohet njohurive dhe vetëdijes për kategoritë sociale të cilat janë të mbrojtura në Kosovë dhe të cilat marrin një lloj ndihme. Në këtë kuptim më së shumti është folur për kategoritë e dëgjura nga mediat sociale apo ato që rrjedhin nga lufta e fundit në Kosovë siç njihen ndryshe se kategoritë e luftës. Një prej këtyre grupeve vjen si zgjedhja e parë për një pjesë të madhe të të anketuarve. Është e rëndësishme të theksohet se njohja e skemave është bazuar tërësisht me mbulimin e mediave. Shpenzimi më i madh që e ka buxheti publik është pensioni i moshës i cili financohet nga skemat publike (dhe kohëve të fundit pensionet që lidhen me punë), paraqitet si

zgjedhja e parë për 1.1 për qind e të anketuarve.

7.8 për qind e të anketuarve theksuan se janë kategoria e personave të varfër ata që janë përfitues të ndihmës sociale.

62 për qind e të anketuarve theksuan se janë veteranët e luftës, si një kategori që marrin ndihmë sociale në Kosovë, me një shtesë prej 15.8 për qind. Dhe, 5.1 për qind mendojnë se janë familjet e viktimave të luftës që marrin asistencë sociale. Ndërsa, 2.7 për qind e të anketuarve deklaruan viktimat e përdhunimit si përfitues të ndihmës sociale. Përderisa, pyetjet janë shtuar në mënyrë intuitive (jo gjithmonë në të njëjtën mënyrë), përgjigjet e marra ilustronë ndikimin e mbulimit nga ana e mediave, sidomos në abuzimet që lidhen me kategorinë e luftës. Më poshtë janë pasqyruar edhe figurativisht përgjigjet e marra.

Figura 6. Cilat janë kategoritë e përfituesve të shërbimeve sociale

Dallimet sociale dhe pabarazitë e të ardhurave

Pjesë e këtij hulumtimi janë edhe përceptimet e qytetarëve rreth shpërndarjes së pabarabartë të të ardhurave. Për këtë qëllim, çështja e parë e studimit i referohej shpërndarjes së të ardhurave. Kjo deklaratë e cila pritet të vlerësohet në shkallë deri në

pesë pikë ndryshon nga “aspak nuk pajtohem” dhe “plotësisht pajtohem” është se të anketuarit deklarojnë se dallimet e mëdha në të ardhurat e njerëzve janë të pranueshme, pasi që ato paraqesin dallimet në talente dhe përpjekjet. 22.7 për qind e të anketuarve pajtohen plotësisht me këtë deklaratë, me një shtesë prej 17.9 për qind të të anketuarve që thanë se më shumë nuk pajtohen të jenë dakord me këtë deklaratë. Nga ana tjetër, një përqindje dukshëm më e vogël e njerëzve shprehin pajtueshmëri të plotë me këtë deklaratë (5.4 për qind). Kurse, (9.9 për qind), pajtohen pjesërisht me këtë deklaratë. Neutraliteti është shprehur nga 24.1 për qind e të anketuarve në mostër. Ndërkaq, 20 për qind e të anketuarve vlerësojnë se nuk e din cila do të ishte përgjigja më e saktë për këtë deklaratë. Rezultati fituar është paraqitur në figurën 7 më poshtë.

Dallimet e mëdha në të ardhurat e njerëzve janë të pranueshme për shkak se dallimet janë në talentin dhe përpjekjet

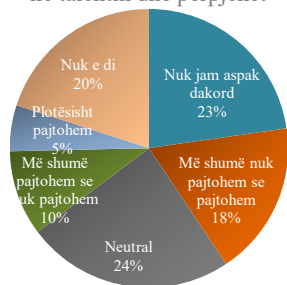

Figura 7. A është distribuimi i të ardhurat e pranueshme?

Një aspekt tjetër që u nxor nga ky studim është ajo se çfarë të anketuarit mendojnë me shoqëri të barabartë. Definicioni mbi shoqërinë e barabartë është i lidhur me shpërndarjen e të ardhurave dhe të mirave në mënyrë që të identifikohen perceptimet e qytetarëve dhe vlerat mbi të cilat ata i barazojnë këto perceptime. Deklarata për të cilën të anketuarit janë pyetur për qëndrimin e tyre thotë: “Për një shoqëri që do të quhet e barabartë, dallimi në standardet e jetesës

mes njerëzve duhet të jetë i vogël”. 54.5 për qind e kanë shprehur një qëndrim pozitiv ndaj kësaj deklarate dhe 34.4 për qind kanë deklaruar se nuk janë aspak dakord. Janë 20.1 për qind e të anketuarve që deklarojnë se janë më shumë dakord se sa që tregojnë kundërshtimet e tyre ndaj kësaj deklarate. 17.4 për qind qëndrojnë neutral. 13.4 për qind raportuan mospajtimin me këtë deklaratë (5.5 për qind nuk pajtohen plotësisht, ndërsa 7.9 për qind nuk janë dakord me të. Gati 15 për qind e të anketuarve kanë deklaruar se nuk e din nëse pajtohen apo nuk pajtohen me deklaratën.

Bashkë dyzimi i rezultateve tregon se femrat më shumë se meshkujt nuk qëndrojnë dakord me deklaratën. Sa më i lartë niveli i arsimit, i të ardhurave aq më pak ka ndjeshmëri ndaj atyre me më pak të ardhura. Për këtë qëllim, njerëzit raportojnë të ardhura të ulëta, më pak të punësuar në familje dhe nivele të ulëta të arsimit.

Për shoqëri të drejtë, ndryshimet në standardin e jetesës në mesin e njerëzve duhet të jenë të vogla

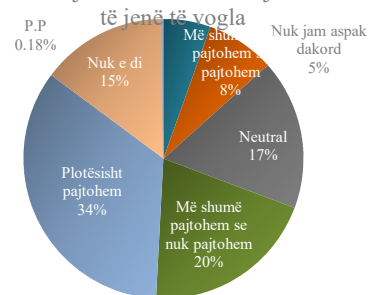

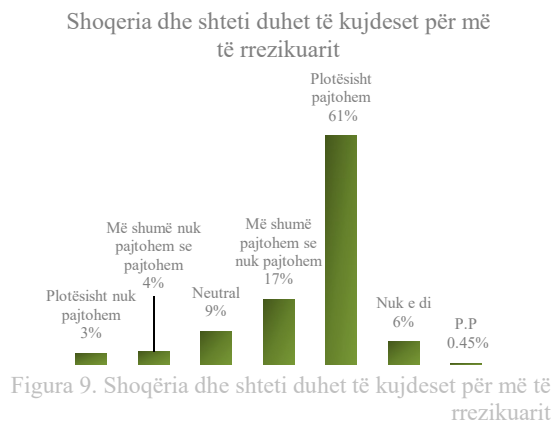
Figura 8. A i nënkupton vetë shoqëria dallimet në standardin e jetesës?

Shteti dhe shoqëria

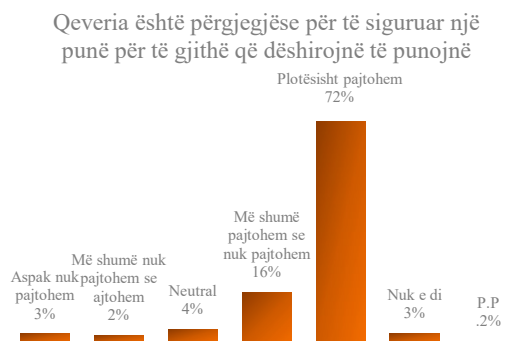
Në pyetjen lidhur me mendimin e tyre në rolin e shtetit dhe të shoqërisë shumica e të anketuarve janë përgjigjur pozitivisht.

61 për qind e të anketuarve deklaruan se plotësisht pajtohen se shoqëria duhet mbrojtur. 17 për qind e të intervistuarve

thanë se “më shumë se sa nuk pajtohen” se shoqëria dhe shteti duhet të kujdeset për grupet më të cënueshme. Vetëm 6.5 për qind e të anketuarve nuk pajtohen me deklaratën. Një rishikim i plotë i përgjigjeve është paraqitur në figurën 9.

Roli i shtetit është shqyrtuar edhe në lidhje me punësimin. Të anketuarit shpalosën vlerësime edhe për deklaratën “Qeveria është përgjegjëse për sigurimin e vendeve të punës për ata që duan të punojnë”. Përgjigjet e marra janë mjaft interesante sepse ato tregojnë shpresë shumë të lartë të qytetarëve në raport me përfshirjen e shtetit në krijimin e vendeve të punës. 71.7 për qind e të anketuarve plotësisht janë dakord me këtë deklaratë, me 16.2 për qind shtesë të cilët kanë deklaruar se më shumë janë dakord me këtë deklaratë se sa nuk janë dakord. Vetëm 2.7 për qind dhe 2.3 për qind aspak nuk

pajtohen me këtë deklaratë. 4.1 për qind e të anketuarve kanë qenë neutral ndaj kësaj deklarate. Ndërsa, 2.8 për qind janë përgjigjur me “nuk e di”.

Pikëpamje të ngjashme janë shprehur edhe në lidhje me ofrimin e shërbimeve shëndetësore. Edhe këtu shumica e të anketuarve (86.1 për qind) pajtohen plotësisht me deklaratën se “Qeveria është përgjegjëse për ofrimin e shërbimeve adekuate shëndetësore për të gjithë ata që kanë nevojë”. 16.2 për qind thanë se më shumë pajtohen se sa nuk pajtohen me këtë deklaratë. Ndërkaq, vetëm 2.7 për qind thanë se nuk janë dakord me deklaratën e dhënë.

Kosovarët duket të jenë të ndjeshëm për të moshuarit. Shumica e tyre besojnë se qeveria është përgjegjëse për të siguruar standardet e pranueshme të jetesës për të moshuarit. Përderisa, 84.5 për qind e tyre plotësisht pajtohen se kjo është përgjegjësi e qeverisë për të ju siguruar të moshuarve një standard më të mirë të jetesës, 9.5 për qind e tyre janë më shumë dakord se sa kundër kësaj deklarate. Vetëm një përqindje e vogël duket se ndajnë të njëjtin mendim në lidhje me rolin e shtetit dhe shoqërisë në sigurimin e standardit të denjë të jetës për të papunët.

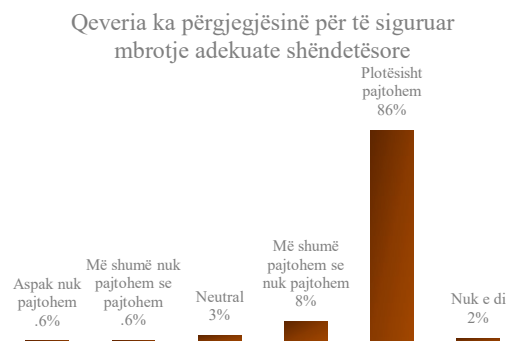

Figura 10. Qeveria duhet të ofrojë punë për ata që duan të punojnë dhe qeveria është përgjegjëse për ofrimin e shërbimeve adekuate për të gjithë ata që kanë nevojë

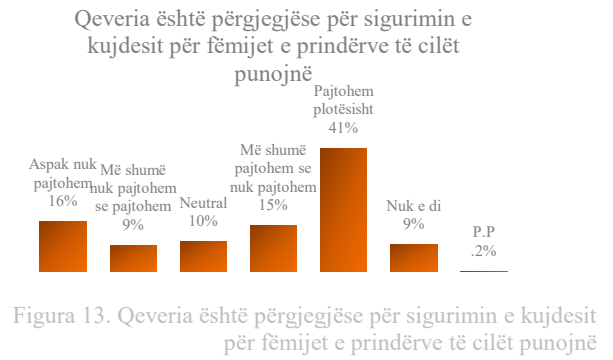
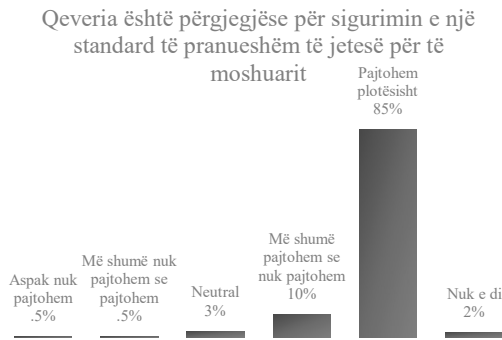

Figura 13. Qeveria është përgjegjëse për sigurimin e kujdesit për fëmijet e prindërve të cilët punojnë

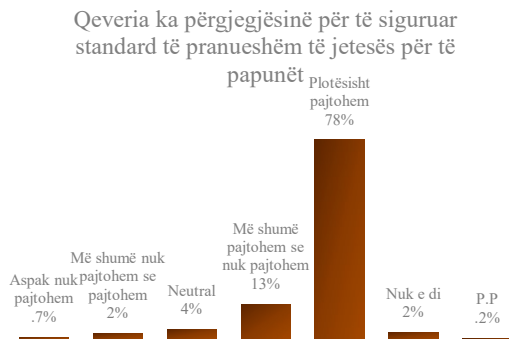

Figura 12. Qeveria është përgjegjëse për sigurimin e një standardi të pranueshëm jetese për të moshuarit dhe të papunët

Kur u pyetën për të shprehur pikëpamjet e tyre ndaj deklaratës, “Qeveria është përgjegjëse për të siguruar një standard të pranueshëm jetese për të papunët”. 77.7 për qind e të anketuarve pajtohen plotësisht me këtë. 13.5 për qind e tyre kanë deklaruar se pajtohen më shumë se jo me këtë deklaratë, ndërsa 3.6 për qind kanë thënë se janë neutral ndaj kësaj deklarate. 2 për qind dhe 0.7 për qind e të intervistuarve deklarojnë se nuk pajtohen që qeveria duhet të sigurojë një jetesë më të mirë për të papunët. Figura 11 ilustron pozicionet mbi kategoritë.

Kujdesi ditor për fëmijë është një aspekt tjetër që është i përfshirë në hulumtim. Ndryshe, nga dy kategoritë e tjera të treguara më sipër, pyetja nëse “Qeveria ka përgjegjësinë për të siguruar kujdes ditor për fëmijët e prindërve që punojnë, vetëm 40.6

për qind e të anketuarve plotësisht janë dakord me deklaratën. 15.1 për qind e tyre kanë deklaruar se pajtohen më shumë se sa nuk pajtohen me këtë deklaratë, ndërsa 10 për qind e të anketuarve raportojnë se janë neutral. 16.5 për qind e të anketuarve kanë deklaruar se pajtohet plotësisht me këtë deklaratë, ndërsa 8.7 për qind kanë thënë se nuk pajtohen me këtë deklaratë. 8.9 për qind janë shprehur se nuk e dinë. Rezultatet janë të përfaqësuara vizualisht në figurën 12. Duke pasur parasysh kujdesin e fëmijëve dhe nëse kjo është përgjegjësi e qeverisë atëherë gratë kanë prirje më shumë. Kurse, tek burrat kujdesi për një të sëmurë në familje është shpesh arsye për mungesë nga puna, ose pushohen nga puna për një kohë të përkohshme. Kjo është edhe më e rëndësishme kur bëhet fjalë për ndonjë sëmundje kronike të ndonjërit prej

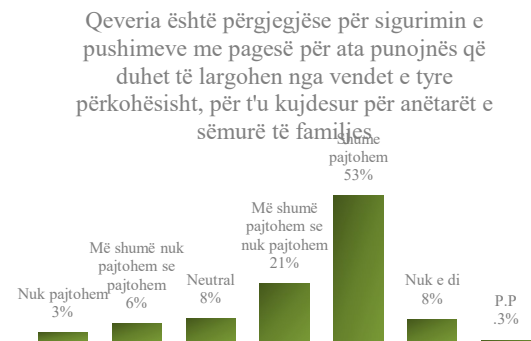

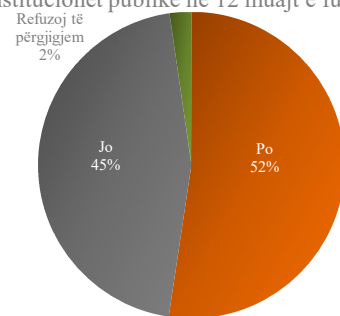
Figura 11. Qeveria është përgjegjëse për sigurimin e pushimeve me pagesë për ata punojnës që duhet të largohen nga vendet e tyre përkohësisht, për t'u kujdesur për anëtarët e sëmurë të familjes

anëtarëve të familjes. Për këtë qëllim, një nga pyetjet që kërkon përgjigje në këtë aspekt është edhe çështja e mbulimit të pagesës nga qeveria për atë që është detyruar të largohet përkohësisht nga puna për tu kujdesur për anëtarët e sëmurë në familje.

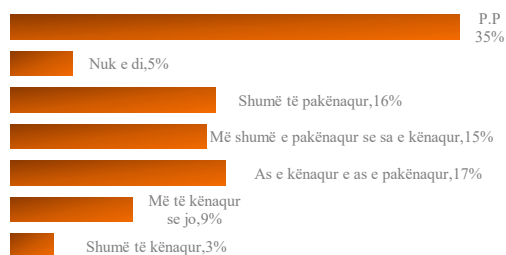
Mbi 53 për qind e të anketuarve kanë deklaruar se pajtohen plotësisht me këtë deklaratë, ndërsa 21 për qind e tyre kanë deklaruar se më shumë janë dakord se sa që nuk pajtohen me këtë deklaratë. 2.9 për qind nuk pajtohen plotësisht. Ndërsa, 6.4 për qind më shumë nuk pajtohen se sa që janë dakord me këtë deklaratë. 8.2 për qind e të anketuarve kanë qëndrim neutral ndaj kësaj deklaratë, ndërsa 7.9 për qind nuk e din nëse është përgjegjësi e qeverisë për të mbuluar këtë kosto (të rrezikut).

Tatimi është një burim i madh i buxhetit të shtetit duke siguruar buxhetet për shërbimet publike. Në këtë drejtim, të anketuarit u pyetën edhe për përgjegjësin e qeverisë në ofrimin e shërbimeve publike. Nëse është e nevojshme për të ofruar më pak shërbime publike, në këmbim të taksave më të ulëta. 66.3 për qind e të anketuarve e miratojnë një qeveri me taksat më të ulëta pra buxhete më të vogla për shërbime dhe asistencë sociale. 6.3 për qind e të anketuarve u shprehën se qeveria nuk duhet të rrisë taksat dhe duhet të rrisë shpenzimet në mënyrë proporcionale për shërbimet publike dhe asistencë sociale. Rreth 20 për qind e të anketuarve janë deklaruar se nuk e din ndërsa 7.6 për qind e tyre nuk janë përgjigjur fare në këtë pyetje. Përgjigjet janë të përfaqësuara vizualisht në figurën 14.

A keni marrë shërbime mjekësore në institucionet publike në 12 muajt e fundit?

A jeni të kënaqur me trajtimet e marrura nga këto institucione?

Çfarë duhet qeveria të bëjë?

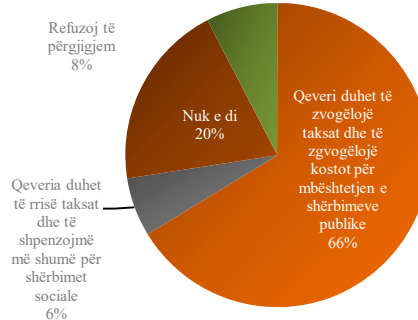

Figura 14.A duhet qeveria të rrisë taksat për të ofruar më shumë shërbime ose të reduktojë taksat dhe to të ofrojë më pak shërbime?

Përceptimi dhe kënaqshmëria me shërbimet publike dhe mbrojtjen sociale

Kjo pikë mbulon përceptimin e qytetarëve për disponueshmërinë dhe cilësinë e shërbimeve publike. Lloji i parë i shërbimit për të cilat hulumtimi kërkon të përgjigjen të anketuarit, është bazuar në përvojën/përvojat personale në lidhje me shërbimet shëndetësore. 52.4 për qind e të anketuarve në mostër pohuan se kanë pasur

përvoja personale me sistemin e kujdesit shëndetësor publik në 12 muajt e fundit. 2.3 për qind e tyre refuzuan të përgjigjen, një përqindje prej 45.4 për qind thonë se ata nuk kanë marrë shërbime mjekësore nga ofruesit të shërbimeve të shëndetit publik. Kjo do të thotë se vlerësimi i këtyre shërbimeve është real dhe bazohet në përvojat personale për më shumë se gjysmën e të anketuarve në mostër. Në pyetjen lidhur me vlerësimin e shërbimeve 15.8 për qind e të anketuarve në

neutral ndaj kësaj çështjeje, 34.5 për qind deklarojnë se nuk i kanë pranuar shërbimet e këtyre institucioneve. 4.8 për qind e të anketuarve pohojnë se nuk e din se çfarë lloji i cilësisë janë shërbimet në sistemin shëndetësor publik. Aspekte (në qoftë se ata kishin përvoja personale me shërbimet e shëndetit publik dhe vlerësimet e kësaj përvoje) janë paraqitur në figurën 15.

Efikasitetit të sistemit publik shëndetësor i është përkushtuar edhe një pyetje e veçantë në anketë. Pak më shumë se 40 për qind e të anketuarve e kanë vlerësuar si joefektive efikasitetin e këtyre shërbimeve, (19.1 për qind shumë joefektive dhe 21 për qind kanë thënë se nuk është efektive).

Në anën tjetër, 5.5 për qind e të anketuarve e kanë vlerësuar si shumë efektive dhe një përqindje prej 19.5 për qind e kanë vlerësuar si efektive. 26.1 për qind e të anketuarve sistemin shëndetësor e vlerësuan me efikasitet “të mesëm” dhe 8.5 për qind nuk e din ose nuk kishin asnjë opinion.

Kur flasim për perceptimin e drejtë të sistemit dhe shoqërisë në përgjithësi, të anketuarit u pyetën për të treguar nëse ata bien dakord se “pjesa më e madhe e të papunëve, në fakt nuk kërkojnë punë”. 46 për qind e të anketuarve deklarojnë mospajtim të theksuar. 28.2 për qind e të anketuarve thanë se më shumë nuk pajtohen se sa që pajtohen me këtë deklaratë, ndërsa 10 për qind e të intervistuarve deklaruan neutralitetin ndaj deklaratës. 4.3 për qind plotësisht pajtohen se të papunët nuk janë në kërkim të një pune. Ndërkaq, 5.3 për qind më shumë nuk u pajtuan se sa që u pajtuan me këtë deklaratë. Ky rezultat tregon se mbi 70 për qind e të anketuarve në mostër

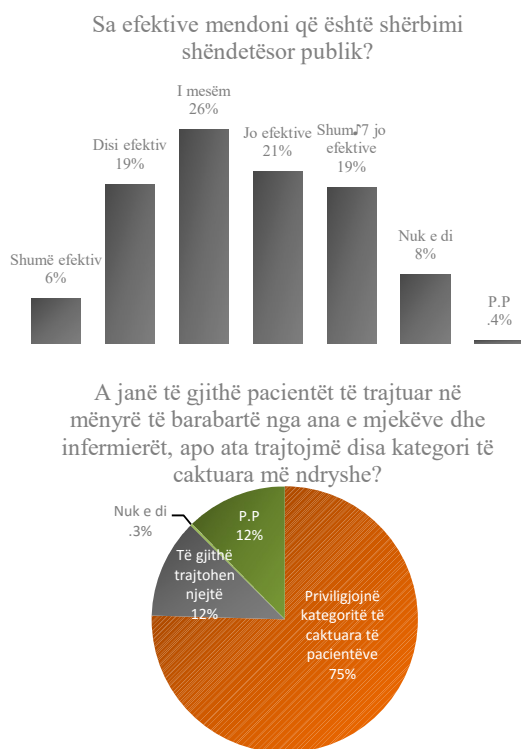

Figura 15. Sa efektive mendoni se është shërbimi shëndetësor në Kosovë dhe a marrin të gjithë pacientët të njëjtin trajtim?

mostër deklarojnë se janë të pakënaqur me shërbimet e shëndetit në institucionet publike shëndetësore. Ndërkohë, që 15.2 për qind e të anketuarve janë më të pakënaqur se sa që janë të kënaqur me këto shërbime. 3.4 për qind e të anketuarve thonë se janë shumë kënaqur, ndërsa 9.5 për qind deklarojnë se janë të kënaqur me shërbimet. 16.6 për qind e të anketuarve qëndrojnë

mendojnë se nuk ka punë për ata që dëshirojnë të punojnë.

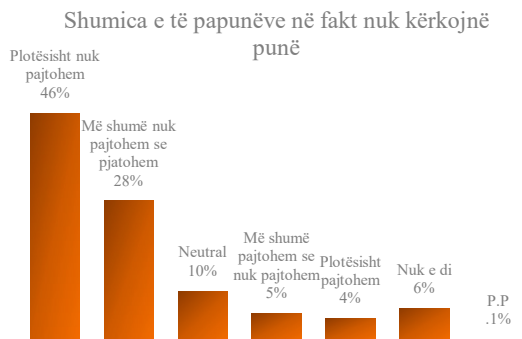

Figura 16. Pjesa më e madhe e të papunëve në të vërtetë nuk kërkojnë punë

Një tjetër aspekt i vlerësimit të drejtë të sistemit është nxjerrë me anë të deklaratës, “Shumica e njerëzve me të ardhura të ulëta marrin më pak ndihmë se sa ata që u takon me ligj”. 27.9 për qind e të anketuarve janë plotësisht dakord me këtë deklaratë. Ndërkohë, që 25.5 për qind më shumë pajtohen se sa që nuk pajtohen me këtë deklaratë. Gati 13 për qind e të anketuarve kanë qenë neutral dhe 11.1 për qind më shumë nuk pajtohen se sa që janë dakord me pohimin. 8.1 për qind nuk pajtohen, 14.5 për qind thanë se nuk e din nëse shumica e njerëzve në nevojë marrin pak ndihmë nga ajo se çfarë është e drejtë e tyre me ligj. Figura 18 paraqet shpërndarjen e përgjigjes në mënyrë vizuale.

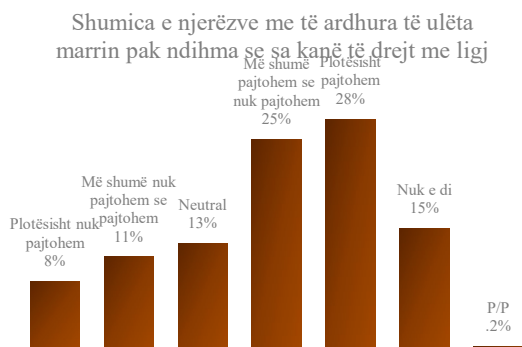

Figura 17. Shumica e njerëzve me të ardhura të ulëta marrin mbështetje sociale më të vogël në krahasim me atë që kanë të drejtë

Të anketuarit janë pyetur edhe në lidhje me abuzimet të cilat i ofron sistemi i njerëzve të papërgjegjshme. Për këtë qëllim, deklarata “Shumica e njerëzve të cilët marrin ndihmë ose shërbimet sociale e meritojnë këtë, pothuajse 40 për qind e të anketuarve dakordohen plotësisht me këtë deklaratë. 29.7 për qind e tyre u pajtuan më shumë se sa që nuk u pajtuan me këtë deklaratë. Ndërsa, 13 për qind kanë qenë neutral. 6.5 për qind e njerëzve në mostër plotësisht janë dakord se ka vend për abuzim me skemat dhe shërbimet e mirëqenies sociale, ndërsa 8.7 për qind janë në anën e atyre që më shumë nuk pajtohen se sa që pajtohen me këtë deklaratë.

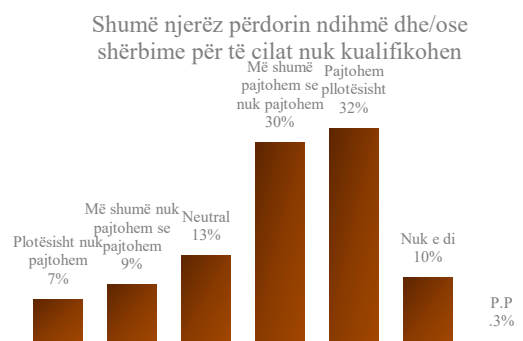

Figura 18. Shumë njerëz përdorin ndihmë dhe/ose shërbime për të cilat nuk kualifikohen

Përveç se sistemi jep për të gjithë ata që janë në nevojë ai lë vend edhe për abuzim. Ana tjetër e të anketuarve dhanë informacione në lidhje me aftësinë për të ndihmuar të prekurit që të financohen përmes buxhetit publik. 25 për qind e të anketuarve pajtohen plotësisht se Kosova nuk mund të përballojë këtë financim për shumë kohë ndërsa, 18.1 për qind e tyre nuk u pajtuan më shumë se sa që u pajtuan. Mbi 40 për qind e të anketuarve besojnë se Kosova nuk mund të ofrojë ndihma për të gjithë personat që kanë nevojë për të. 9.7 për qind e të anketuarve nuk e din nëse Kosova ka burime financiare

për të ofruar ndihmë ose shërbime të tilla për më të rrezikuarit.

Efektet e ndihmës sociale dhe shërbimeve sociale

Standardi i jetesës për të papunët dhe pensionistët është një nga aspektet e para që është mbuluar në vlerësimin e perceptimit të qytetarëve në lidhje me ndikimin real në shërbimet e caktuara sociale të cilat formohen nga skema publike. Për këtë qëllim, 65.9 për qind e të anketuarve, standardin e jetesës së pensionistëve e vlerësuan si “shumë i keq”, ndërsa të njëjtin vlerësim e kanë dhënë edhe 74 për qind e të anketuarve për kategorinë e papunësisë. 16.2 për qind e të intervistuarve deklaruan se standardi i jetesës është “i keq” për pensionistët, ndërsa 21.5 për qind e tyre besojnë se e njëjta vlen edhe për standardin e jetesës së të papunëve. Studimi nuk jep pasqyrë pse të anketuarit kanë perspektivë më të zymtë të të papunëve se për atë të pensionistëve, por krahasimi i rezultateve në mes dy kategorive jep këto dallime. Figura 21 jep përbërjen e përgjigjeve në lidhje me këto dy kategori.

Figura 20. Kosova nuk ka burime të mjaftueshme për të ndihmuar të gjithë ata që janë më të vërtetë në nevojë

E kënaqshme nuk është vlerësuar as situata në drejtim të kujdesit të fëmijëve për fëmijët e prindërve që punojnë. 28.5 për qind e të anketuarve situatën e shohin si shumë të keqe, me një shtesë prej 15.5 për qind e atyre që e vlerësojnë situatën si të keqe. 24.5 për qind shërbimet e mbrojtjes së fëmijës i përjetojnë si as të mira e as të këqija, ndërkohë, që 12.7 për qind e të anketuarve situatën e vlerësuan si të mirë. Norma prej 9.8 për qind e numrit të përgjithshëm të të anketuarve në pyetjen mbi kujdesin për fëmijë ishte shumë e mirë, ndërsa, 8.9 për

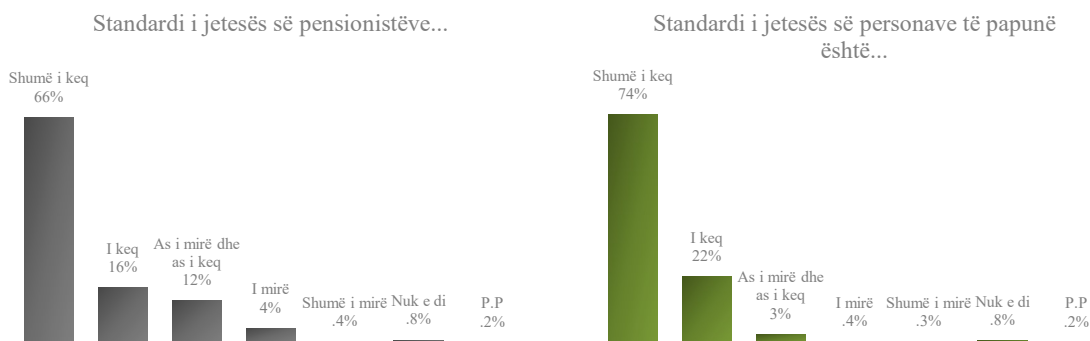

Figura 19. Standardi i jetesës për pensionistët dhe të papunë është...

qind nuk din se si ti vlerësojnë këto shërbime.

Shërbimet për kujdesin ditore për fëmijët e prindërve që punojnë janë...

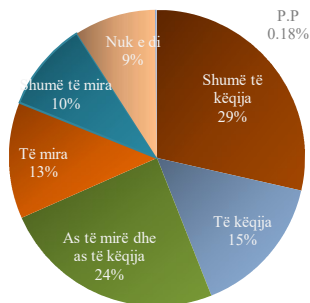

Figura 21. Shërbimet për kujdesin ditore për fëmijët e prindërve që punojnë janë...

Përderisa furnizimi dhe cilësia e shërbimit janë njëra anë e medaljes, tjetra përcakton efikasitetin e këtyre mjeteve për të arritur qëllimet e tyre. Për këtë qëllim, çështja nëse ndihma sociale në Kosovë është në funksion të parandalimit të përhapjes së varfërisë 23.3 për qind plotësisht nuk u pajtuan dhe 21.3 për qind e tyre zgjedhën opsionin se më shumë nuk janë dakord se sa që janë dakord. Ndërsa, 13.5 për qind e të anketuarve pretenduan neutralitet kundër kësaj pyetje. 15.3 për qind më shumë pajtohen se sa që nuk pajtohen me këtë deklaratë. 12 për qind e numrit të përgjithshëm të të anketuarve të përfshirë në mostër deklarojnë se pajtohen plotësisht se kjo masë shërben në uljen e varfërisë dhe parandalimin e saj.

Asistenca sociale në Kosovë parandalon përhapjen e varfërisë

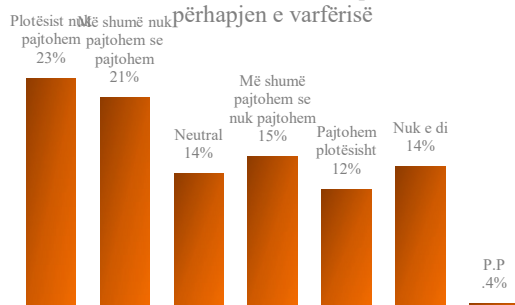

Figura 22. Asistenca sociale në Kosovë parandalon përhapjen e varfërisë

Një tjetër funksion është që rishpërndarja e të ardhurave dhe të mirave të shoqërisë në drejtim të të favorizuarve dhe qëllimit të shoqërisë së barabartë dhe të drejtë. Në deklaratën për “ndihmt sociale dhe shërbimet publike në Kosovë krijojnë shoqëri të barabartë” 20.9 për qind e të anketuarve thanë se nuk pajtohen aspak me këtë. Një tjetër përqindje prej 22.7 për qind e të anketuarve nuk ishin dakord me deklaratën në krahasim me ata që janë dakord. 18.3 për qind e tyre kanë zgjedhur përgjigjen “neutral”, ndërsa 22.9 për qind e të anketuarve pajtohen me këtë deklaratë (11.2 për qind më shumë pajtohen se nuk pajtohen, ndërsa 11.2 për qind pajtohen fuqishëm).

Asistenca sociale dhe shërbimet publike në Kosovë krijojnë një shoqëri të barabartë

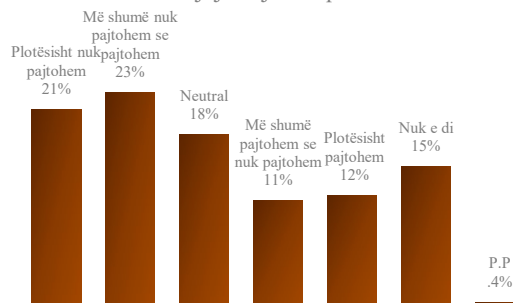

Figura 23. Asistenca sociale dhe shërbimet publike në Kosovë krijojnë një shoqëri të barabartë

Analiza nuk mund të jetë e plotë pa i vlerësuar qëndrimet e të anketuarve mbi barrën aktuale tatimore. Për këtë qëllim, 54.7 për qind e të anketuarve nuk u pajtuan me deklaratën, “shërbimet publike dhe asistenca sociale në Kosovë janë një barrë e madhe për kompanitë që paguajnë taksa të larta”. Nga këto, 26 për qind e të anketuarve nuk u pajtuan dhe 28.7 për qind e tyre më shumë u pajtuan se sa që nuk u pajtuan me këtë deklaratë. 18.2 për qind e të anketuarve nuk e din nëse kjo deklaratë është e vërtetë,

me një shtesë prej 13.6 për qind që zgjedhin neutralitetin në këtë vlerësim. Vetëm 4.4 për qind e të anketuarve të mostrës janë plotësisht dakord me deklaratën. Ndërsa, 8.3 për qind më shumë pajtohen se sa që nuk pajtohen me këtë deklaratë. Rishikimi i rezultateve është paraqitur vizualisht në figurën 25 më poshtë.

Asistenca sociale dhe shërbimet publike në Kosovë paraqisin një barrë të mëdha për kompanitë të cilët paguajnë taksa të larta

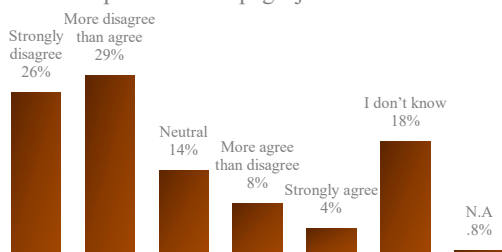

Figura 24. Ndhimja dhe shërbimet sociale janë një barrë e rëndë për kompanitë kosovare që paguajnë taksa të larta

Funksionet tjera që shërbimet sociale i ofrojnë një jetë më të ekuilibruar në mes të punës dhe familjes për përfituesit e saj. Në pyetjen nëse mirëqenia sociale dhe shërbimet publike i shërbejnë këtij qëllimi në Kosovë, 19.2 për qind e njerëzve të anketuar aspak nuk pajtohet me këtë, përderisa, 16.9 për qind më shumë nuk janë dakord se sa që janë dakord se ky funksion është në këtë shërbim. 16.5 për qind e njerëzve të anketuarë ishin neutral në këtë çështje, ndërkohë, që 15.8 për qind më shumë pajtohen se sa që nuk pajtohen me këtë deklaratë. Një përqindje e konsiderueshme e të anketuarve (14.4 për qind) e balancojnë këtë pikëpamje në të gjithë mostrën dhe thonë se “ne jemi dakord me këtë deklaratë”. 16.3 për qind e të anketuarve thonë se nuk e din nëse politika ka përmbushur objektivat në lidhje me arritjen e një jete të ekuilibruar në mes të punës dhe familjes.

Asistenca sociale dhe shërbimet publike në Kosovë mundësojnë njerëzve për të balancuar jetën në mes të punës dhe familjes

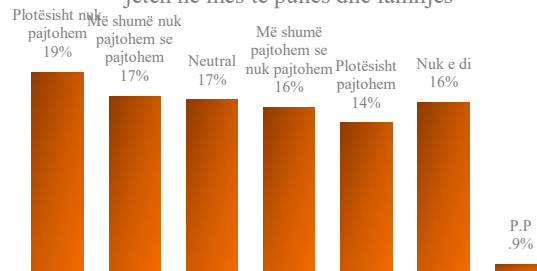

Figura 25. Asistenca sociale dhe shërbimet publike në Kosovë mundësojnë njerëzve për të balancuar jetën në mes të punës dhe familjes

Hapësira për abuzim ekziston gjithmonë gjatë zbatimit të programeve të ndihmës financiare. Argumenti kundër asistencës sociale dhe shërbimeve publike është shpesh për të zvogëluar dembelizmin pasi që vlerësohet se ndikon negativisht tek njerëzit në kërkim të një pune. Për këtë qëllim, 38.5 për qind e të anketuarve pajtohen me këtë deklaratë, e ndjekur nga 22.5 për qind të cilët më shumë nuk janë dakord se sa që janë dakord. Përqindje e barabartë prej 11.5 për qind kanë shprehur neutralitet dhe pajtueshmëri të lehtë për këtë pretendim. Vetëm 6.1 për qind e të anketuarve kanë deklaruar se pajtohen plotësisht se asistenca sociale dhe shërbimet publike stimulojnë dembelizmin.

Asistenca sociale dhe shërbimet publike në Kosovë bëjnë njerëzit dembelë

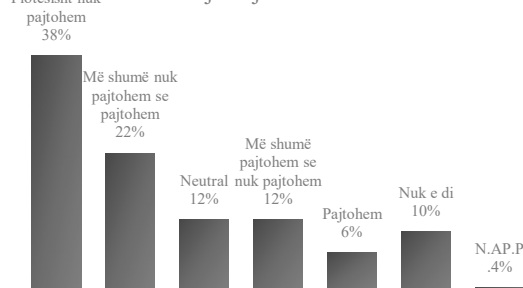

Figura 26. Asistenca sociale dhe shërbimet publike në Kosovë bëjnë njerëzit dembelë

Një pyetje tjetër është ngritur në lidhje me efektet e mundshme negative të asistencës sociale dhe të shërbimeve publike, për ndikimin që kanë në vullnetin e njerëzve për të kontribuar në familjet e tyre. Kur u shtrua kjo pyetje, 39.6 për qind e të anketuarve nuk janë dakord se ky mund të jetë rasti. 18.7 për qind e tyre nuk pajtohen më shumë se që bien dakord, ndërkohë që 13.8 për qind e njerëzve të përfshirë në mostër të studimit kanë zgjedhur të jenë “neutral”. 11.3 për qind e të anketuarve janë më shumë në favor të kësaj deklarate se sa ata që janë kundër kësaj deklarate dhe 4.8 për qind pajtohen plotësisht me deklaratën. 12.2 për qind e të anketuarve në këtë studim, nuk e din nëse asistenca sociale dhe shërbimet publike ndikojnë në zvogëlimin e dëshirës së njerëzve për të siguruar për familjet e tyre. Figura 28 më poshtë jep një përfaqësim të shpërndarjes së përgjigjes në këtë pyetje/deklaratë.

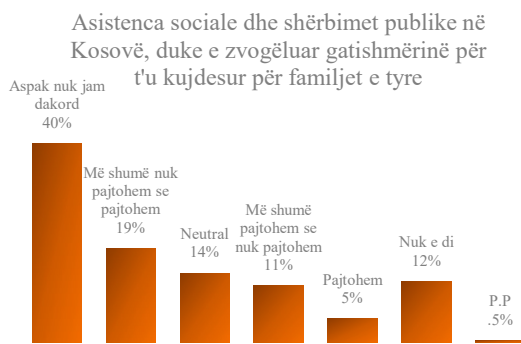

Figura 27. Mirëqenia sociale dhe shërbime publike në Kosovë, duke u zvogëluar gatishmërinë për t'u kujdesur për familjet e tyre

Për të marrë një pamje më të qartë të asaj se çfarë të anketuarit mendojnë për atë se cili është “standardi” i pranueshëm i jetesës apo të ardhurave minimale për një jetë të mirë, studimi i pyeti se çfarë pensioni minimal është i nevojshëm për të mbuluar nevojat themelore në Kosovë. 23.6 për qind e të anketuarve tregojnë vlerën minimale të pensioneve nga 101 – 200 euro. Pothuajse, 50 për qind e të anketuarve tregojnë se vlera minimale e pensionit bazë e cila do ti mbulojë të gjitha nevojat themelore duhet jetë mes 201 – 300 euro. Gjithsej 21.5 për qind e të anketuarve të përfshirë në mostër kanë deklaruar se vlera minimale e pensionit bazë duhet të jetë e vendosur në rangun e 300 – 500 euro, vetëm 4.6 për qind e të anketuarve besojnë se vlera minimale e pensionit bazë duhet të rritet mbi 500 euro.

Në çfarë niveli duhet të jetë një pension bazë për të mbuluar të gjitha nevojat themelore të pensionistëve?

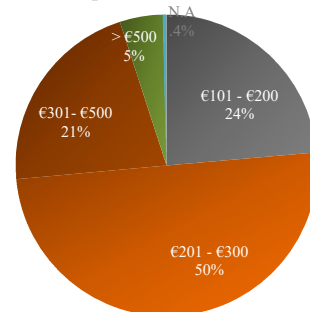

Figura 28. Në çfarë niveli duhet të jetë një pension bazë për të mbuluar të gjitha nevojat themelore të pensionistëve?

KONKLUZIONET & REKOMANDIMET

Konkluzionet kryesore

Studimi parashikon disa gjetje shqetësuese të cilat duhet të marrin vëmendje të menjëhershme nga institucionet. Në të njëjtën kohë, ofron edhe disa përfundime të papritura që dalin mjaft të fuqishme në rezultatet e anketës.

Qytetarët e shohin të mirën e sistemit të shërbimeve sociale si të padrejtë dhe jo për të përmbushur objektivat e tyre të synuara. Ata besojnë se qytetarët të cilët nuk kanë të drejtë për kompensim dhe shërbime sociale janë përfitues të këtyre shërbimeve, në vend të atyre që duhet të jenë.

Sistemi i shëndetit publik konsiderohet edhe i padrejtë edhe jo efikas. Përderisa, qytetarët besojnë se pavarësisht nga statusi i tyre social- ekonomik duhet të marrin kujdes shëndetësor publik i cili është i paguar nga qeveria, ata gjithashtu besojnë se jo të gjithë pacientët janë trajtuar në mënyrë të barabartë nga ky sistem. Kënaqshmëria me shërbimet shëndetësore publike është e ulët për më shumë se 60 për qind e të anketuarve, bazuar në përvojën e tyre personale në 12 muajt e fundit.

Opinionet e qytetarëve janë të ndikuara në masë të madhe nga mediat. Pensionistet/përfituesit e kategorive të luftës kanë marrë vëmendjen e mediave të rëndësishme të cilat janë identifikuar si zgjedhja e parë për një pjesë të madhe të të anketuarve si kategori që merr ndihmë nga buxheti i shtetit. Skema e asistencës sociale dhe pensioneve bazë, të cilat janë skemat më të mëdha të financimit publik, janë identifikuar në një përqindje më të ulët të qytetarëve të anketuar. Mungesa e

informacionit dhe njohurive të qytetarëve në lidhje me funksionimin e sistemit të mbrojtjes sociale paraqesin qëndrimet dhe mendimet kontradiktore tek të anketuarit. Duke deklaruar se ndihma sociale duhet të rritet, me këtë (kryesisht) besojnë se buxheti i Kosovës mund të mbështesë kujdesin e të pambrojturve në shoqëri, ata gjithashtu theksojnë se përfshirja e qeverisë në rishpërndarjen e të ardhurave duhet të jenë minimale. Edhe pse kjo nuk është e mundur (nivelet e taksave janë të lidhura drejtpërdrejt me shërbimet sociale), kjo tregon një mungesë të informacionit tek qytetarët në funksionimin e kësaj politike.

Pjesa më e madhe e qytetarëve të anketuar besojnë se ndihma dhe shërbimet sociale nuk ndikojnë që njerëzit të bëhen dembelë dhe nuk e zvogëlon gatishmërinë e marrësit e këtyre shërbimeve për të siguruar për familjet e tyre. Kjo mund të jetë e bazuar në përceptimin e qytetarëve se politikat sociale në Kosovë nuk u ofron njerëzve jetën e cila është e balancuar në mes të punës dhe familjes dhe mbështetja sociale nuk e parandalon përhapjen e varfërisë.

Shumica e qytetarëve të intervistuar (75 për qind) besojnë se niveli minimal i pensioneve (gjithashtu mund t'i atribuohet skemës në të cilën është bazuar në nevojën për qytetarët dhe gjendjen ekonomike - asistencës sociale.) duhet të jetë gati 200 euro në muaj. Ka një përqindje të konsiderueshme të anketuarve të cilët mendojnë se pensioni bazë duhet të jetë më shumë se 500 euro për të mbuluar të gjitha nevojat themelore të marrësve të saj.

Rekomandimet kryesore

Nga konkluzionet e mësipërme, rekomandimet e mëposhtme për akterët kryesorë janë:

Ministria e Punës dhe Mirëqenies Sociale duhet të investojë më shumë në përpjekje për informimin e qytetarëve në lidhje me politikën sociale dhe ngritjen e vetëdijes së buxheti është shpërndarë për kategoritë e rrezikuara sociale të cilat ligjet e Kosovës i mbrojnë. Gama e informacioneve do të përmirësojë perceptimin publik të shpenzimeve të përkushtuara për një kategori të caktuar sociale dhe përmirësimin e identifikuar të boshllëkut të informacionit.

Skandalet që janë publikuar në media, përfshirë edhe Ministrinë e Shëndetësisë dhe të sistemit shëndetësor publik në përgjithësi, kanë formuar edhe qëndrimet e publikut në lidhje me drejtësinë dhe efikasitetin e sistemit shëndetësor. Por, për 60 për qind të të anketuarve, kënaqësia është e ulët në bazë të përvojës personale të tyre në 12 muajt e fundit, masa duhet të merren urgjentisht për të përmirësuar sistemin shëndetësor.

Një gamë të gjerë të aksesueshmërisë dhe konsultimeve publike duhet të kryhet me qytetarët dhe grupet e interesit mbi llojet e mbrojtjes sociale që duhet vendosur në Kosovë. Debati i gjerë social duhet të hapë rrugën për krijimin e një vizioni afatgjatë se si duhet të organizohet shoqëria dhe se si duhet të bazohet në vlera. Çështjet që lidhen me nivelet e taksave dhe shërbimeve që duhet të mbulohen nga buxheti publik duhet të jenë temat kryesore që do të diskutohen.

Kjo do të përmirësojë në mënyrë dramatike cilësinë e zhvillimit të politikave dhe reagimit të politikës, transparencë dhe përfaqësim më të mirë të qëndrimeve të qytetarëve.

Qeveria duhet të rishikojnë periodikisht skemat e veta sociale dhe mbrojtëse (qoftë të holla ose shërbime) për t'iu përgjigjur nevojave që mund të lindin në një kohë të caktuar. Mbulimi duhet të shtrihet edhe në grupet tjera të rrezikuara sociale, por pa humbur vëmendjen për shqyrtim të kujdesshëm të programeve ekzistuese dhe nëse ato i shërbejnë qëllimit të tyre.

Skemat e ndihmës sociale dhe pensioneve duhet të jenë të vendosura në vlerat të cilat i lejojnë përfituesit për të jetuar një jetë të dinjitetshme dhe se të gjitha nevojat e tyre themelore janë të plotësuara. Shumica e qytetarëve besojnë se niveli i pagës minimale duhet të jetë mbi 200 euro në muaj (pensioneve). Duke pasur parasysh shumën e shpenzimeve që pensionistët kanë (veçanërisht në lidhje me shpenzimet për barna), niveli aktual i pagesave (edhe pas rritjes), nuk është i mjaftueshëm për të mbuluar të gjitha nevojat e tyre themelore. Shpërndarja e të ardhurave familjare (raporti i dytë në këtë seri), sipas kategorive të konsumit tregon se ushqimi dhe furnizimet thithin shumicën e të ardhurave të qytetarëve. Të ardhurat për pensionistët të cilët mbështeten vetëm mbi pensionin bazë për mbijetesë nuk i mbulojnë këto shpenzime.

Projekti i financuar nga BE dhe menaxhuar nga Zyra e Bashkimit Evropian në Kosovë

Implementuar nga:

